

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра журналістики та мовної комунікації

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан
гуманітарно-педагогічного факультету
Філіпа САВИЦЬКА
« 17 » травня 2023 р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації,
протокол №11 від 09 травня 2023 р.
в.о. завідувача кафедри
Марина НАВАЛЬНА

РОЗГЛЯНУТО
Гарант ОП «Журналістика»
Марина НАВАЛЬНА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Цифрова культура і медійний простір»

Спеціальність 061 Журналістика
Освітня програма Журналістика
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробник – канд. пед. наук, доц. Балалаєва О.Ю.

Київ – 2023

**Опис навчальної дисципліни
«Цифрова культура і медійний простір»**

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>	
Галузь знань	06 «Журналістика»	
Спеціальність	<i>061 – Журналістика</i>	
Освітня програма	<i>Журналістика</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Цифрова культура і медійний простір»

Мета курсу – сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичні знання і практичні навички цифрової культури, потрібні для професійної та дослідницької діяльності у галузі журналістики.

Предметом дисципліни є комунікативні, соціальні, етичні та технологічні аспекти цифрової культури.

Завдання курсу:

- сформувати комплексне уявлення про цифрову культуру як складний і багатоаспектний соціальний феномен, уміння системно аналізувати і критично оцінювати артефакти цифрової культури;

- систематизувати знання про тенденції розвитку медіа в цифровому суспільстві;

- сформувати уміння комунікувати та взаємодіяти в медіапросторі на засадах цифрового етикету;

- розвинути навички роботи з інструментами для створення і редагування цифрового медіаконтенту в різних форматах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- теоретико-методологічні підходи до дослідження цифрової культури;

- закономірності еволюції та трансформації медіакультури у цифровому суспільстві, етапи розвитку цифрової культури;

- базові категорії, ключові поняття та артефакти цифрової культури і медіакультури;

- сучасні цифрові тренди у світі та в Україні;

- особливості цифрової культури в медіагалузі;

- правові та етичні норми комунікації та взаємодії в цифрових середовищах, правила цифрового етикету;

- правила інформаційної безпеки та забезпечення захисту інформації.

уміти:

- системно аналізувати артефакти і феномени цифрової культури;

- реконструювати основні етапи розвитку цифрової культури;

- застосовувати базові методи та інструменти цифрових гуманітарних наук;

- використовувати цифрові засоби та технології для створення медіапродуктів різних форматів, поширення та обміну цифровим контентом;

- застосовувати правила цифрового етикету для ефективної комунікації в медіапросторі.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Програмні результати навчання:

ПРН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

ПРН05. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології під час створення медіапродуктів.

ПРН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

Форма підсумкового контролю – **екзамен**.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

«Цифрова культура і медійний простір»
для повного терміну денної форми навчання

Змістовий модуль 1

Цифрова культура як соціальний і технологічний феномен

Тема 1. Вступ до цифрової культури. Цифрова культура і суспільство.

Цифрова культура і культура цифрової доби. Історичні передумови виникнення та розвитку цифрової культури. Підходи до розуміння феномену цифрової культури. Теорія медіагенезису культури М. Маклуена. Етапи формування цифрової культури.

Тема 2. Базові категорії, феномени та артефакти цифрової культури

Поняття «цифрові технології». Цифрові технології та медіапростір. «Розумні» технології. Доповнена та віртуальна реальність. Штучний інтелект. Базові категорії аналізу цифрової культури.

Тема 3. Сучасні цифрові тренди у світі та в Україні

Поняття цифровізації. Принципи цифровізації. Тенденції цифрової трансформації. Дані як актив і джерело конкурентоспроможності. Розвиток сфери інтернету речей.

Тема 4. Цифрова гуманітаристика

Історія розвитку Digital Humanities. Цінності, методи та інструменти цифрових гуманітарних наук. Проекти Digital Humanities.

Тема 5. Етичні аспекти цифрової культури

Система цінностей в цифрову добу. Поняття цифрової етики. Особиста цифрова етика. Корпоративна цифрова етика. Етичний дизайн. Принципи етичного дизайну.

Тема 6. Цифровий етикет і культура інтернет-комунікацій

Поняття і правила цифрового етикету. Інтернет як комунікативне середовище. Особливості інтернет-комунікації. Лінгвістичні інтеракції та культура спілкування в інтернеті. Мова інтернет-спілкування.

Тема 7. Інформаційна безпека

Інформація та її захист. Властивості інформації як об'єкту захисту: конфіденційність, цілісність, доступність. Рівні інформаційної безпеки. Принципи забезпечення інформаційної безпеки. Критерії оцінки інформаційної безпеки. Законодавчі вимоги і регулювання інформаційної безпеки. Ризики у цифровому середовищі.

Змістовий модуль 2 Цифрові медіа та медіакультура

Тема 8. Масмедіа і медіакультура

Трансформація медіасистеми. Підходи до розуміння поняття «медіакультура». Цифрова медіакультура. Функції цифрової медіакультури: інформативна, комунікативна, нормативна, розважальна (релаксаційна), гносеологічна, інтеграційна.

Тема 9. Медіатекст у комунікативному дискурсі

Поняття, ознаки та характеристики медіатексту. Медіатекст у системі інтернет-комунікацій. Конвергентність і жанрові форми медіатексту. Інтерактивність як процес обміну інформацією. Гіпертекстовість медіатексту.

Тема 10. Журналістика даних

Поняття big-data. Специфіка аналізу великих даних. Дата-журналістика. Візуалізація даних. Інфографіка. Технології та інструменти роботи з великими даними.

Тема 11. Концепція відкритих даних

Історія розвитку концепції Open data. Міжнародна Хартія відкритих даних. Нормативно-правові акти, які регулюють сферу відкритих даних в Україні. Етичні норми щодо роботи з відкритими даними.

Тема 12. Соціальні медіа у контексті цифрової культури

Типи соціальної комунікації. Специфіка і характеристики соціальних медіа. Класифікація соціальних медіа. Професійні й корпоративні соціальні мережі. Соціальні мережі і новини. Мобільні соціальні медіа і мобільна журналістика. Фото і відеохостинги.

Тема 13. Блогосфера та громадянська журналістика: культурологічний аспект

Блог: поняття та види. Мультимедійний контент блогу. Функції блогів. Етика блогосфери. Громадянська журналістика.

Тема 14. Цифровий сторітелінг.

Формати цифрового сторітелінгу. Інтерактивна часова вісь. Інтерактивна мультимедійна стаття. Інтерактивна просторова оповідь. Сторімапа. Історія-гра з розгалуженим сюжетом. Цифровий комікс. Техніки сторітелінгу. Інструменти для сторітелінгу.

Тема 15. Тренди розвитку медіа

Аналітика і прогнози Інституту Reuters. Посилення ролі діджитал аудіо, подкастів, розсилань та діджитал відео. Вплив соціальних мереж. Гібридна робота. Конструктивний формат новин: більше рішень, менше конфронтації. Безпека діяльності журналіста.

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Цифрова культура і медійний простір»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Цифрова культура як соціальний і технологічний феномен												
Тема 1. Вступ до цифрової культури. Цифрова культура і суспільство.	8	2	2			4						
Тема 2. Базові категорії, феномени та артефакти цифрової культури	8	2	2			4						
Тема 3. Сучасні цифрові тренди у світі та в Україні	8	2	2			4						
Тема 4. Цифрова гуманітаристика	8	2	2			4						
Тема 5. Етичні аспекти цифрової культури	8	2	2			4						
Тема 6. Культура інтернет-комунікацій	8	2	2			4						
Тема 7. Інформаційна безпека	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 1	56	14	14			28						
Змістовий модуль 2. Цифрові медіа та медіакультура												
Тема 8. Масмедіа і медіакультура	8	2	2			4						
Тема 9. Медіатекст у комунікативному дискурсі	8	2	2			4						
Тема 10. Журналістика даних	8	2	2			4						
Тема 11. Концепція відкритих даних	8	2	2			4						
Тема 12. Соціальні медіа у контексті цифрової культури	8	2	2			4						
Тема 13. Блогосфера і громадянська журналістика	8	2	2			4						
Тема 14. Цифровий сторітелінг	8	2	2			4						
Тема 15. Тренди розвитку медіа	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	64	16	14			32						
Разом годин	120	30	30			60						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до цифрової культури. Цифрова культура і суспільство.	2
2.	Базові категорії, феномени та артефакти цифрової культури	2
3.	Сучасні цифрові тренди у світі та в Україні	2
4.	Цифрова гуманітаристика	2
5.	Етичні аспекти цифрової культури	2
6.	Культура інтернет-комунікацій	2
7.	Інформаційна безпека	2
8.	Масмедіа і медіакультура	2
9.	Медіатекст як феномен онлайн-комунікації	2
10.	Журналістика даних	2
11.	Концепція відкритих даних	2
12.	Соціальні медіа у контексті цифрової культури	2
13.	Блогосфера та громадянська журналістика: культурологічний аспект	2
14.	Цифровий сторітелінг	2
15.	Тренди розвитку медіа	2

6. Теми лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Розкрийте поняття «цифрова культура».
2. Охарактеризуйте рівні дослідження цифрової культури: матеріальний, функціональний (соціальний), символічний, ментальний, духовно-ціннісний.
3. Визначальні фактори формування цифрової культури.
4. Критична традиція в аналізі цифрової культури.
5. Підходи до вивчення генезису цифрової культури з позицій технологічного детермінізму.
6. Підходи до вивчення генезису цифрової культури з позицій технологічного детермінізму.
7. Дайте характеристику культурних досліджень штучного інтелекту та робототехніки.
8. Медіа і феномен «глобального села».
9. Розкрийте поняття «нова темпоральність»
10. Розкрийте поняття «простір потоків»
11. Охарактеризуйте процес конвергенції в медіагалузі
12. Розкрийте поняття «інтерактивність» в контексті цифрової культури.
13. Розкрийте поняття «транспарентність» в контексті цифрової культури
14. Віртуальна реальність в контексті цифрової культури
15. «Розумні» технології в контексті цифрової культури.
16. Розкрийте поняття цифровізації та сформулюйте принципи цифровізації.
17. Охарактеризуйте тенденції цифрової трансформації.
18. Розвиток сфери інтернету речей.
19. Штучний інтелект в контексті цифрової культури.
20. Історія розвитку Digital Humanities.
21. Цінності, методи та інструменти цифрових гуманітарних наук.
22. Наведіть проекти Digital Humanities.
23. Поняття цифрової етики. Особиста та корпоративна цифрова етика.
24. Правила цифрового етикету.
25. Розкрийте особливості інтернет-комунікації.
26. Лінгвістичні інтеракції та культура спілкування в інтернеті.

27. Властивості інформації як об'єкту захисту: конфіденційність, цілісність, доступність.
28. Рівні інформаційної безпеки та принципи її забезпечення
29. Законодавчі вимоги і регулювання інформаційної безпеки.
30. Підходи до розуміння поняття «медіакультура» та її функції.
31. Підходи до визначення поняття «нові медіа». Типологія нових медіа.
32. Проблематика досліджень нових медіа.
33. Нові медіа як культурні феномени.
34. Журналістика даних як напрям в журналістиці.
35. Етичні та правові норми роботи з відкритими даними.
36. Технології роботи з великими даними в журналістиці.
37. Етапи аналізу великого обсягу даних у підготовці журналістського матеріалу.
38. Специфіка мови журналістики даних.
39. Інфографіка та її види.
40. Історія розвитку концепції Open data.
41. Нормативно-правові акти, які регулюють сферу відкритих даних в Україні.
42. Етичні норми щодо роботи з відкритими даними.
43. Специфіка і характеристики соціальних медіа.
44. Класифікація соціальних медіа.
45. Мобільні соціальні медіа і мобільна журналістика.
46. Блог: поняття та види.
47. Етика блогосфери.
48. Формати цифрового сторітелінгу.
49. Техніки та інструменти для сторітелінгу
50. Розкрийте сучасні тренди розвитку медіа.

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «магістр» Спеціальність «Журналістика»	Кафедра журналістики та мовної комунікації	Екзаменаційний білет № 1 з дисципліни «Цифрова культура і медійний простір»	ЗАТВЕРДЖУЮ Завідувач кафедри _____ М.І.Навальна _____ 2023 р.
Екзаменаційні питання			
1. Поняття цифрової культури та підходи до її дослідження.			
2. Переваги та недоліки мобільної журналістики.			
Тестові завдання			
1. Увідповідніть визначення з базовими категоріями аналізу цифрової культури			
1) інтерактивність	а) доступність, відкритість прозорість інформації, представлення громадських структур та індивідів у загальному полі інформації		
2) мультимедійність	б) взаємодія на різних рівнях: міжособистісному, груповому, інституціональному, принцип організації системи, що передбачає інформаційний обмін елементів системи.		
3) конвергенція	в) процес інтеграції традиційних та нових медіа, який супроводжується дублюванням контенту та / або створенням альтернативних медіамайданчиків.		
4) транспарентність	г) комбінування різних форм подання інформації: текстової, звукової, графічної, відео, анімації		
2. Представником технологічного детермінізму генезису цифрової культури є:			
а) Р. Вільямс;			
б) М. Маклуен;			
в) Г. Маркузе;			
г) Т. Адорно.			
3) Як називається технологія розповідання історій із застосуванням різних видів медіа? _____			
4) Соціокультурний термін, який використовують для позначення етапу існування людства внаслідок змін _____			

геопланетарного масштабу завдяки електронним засобам комунікації, що долають просторові та часові бар'єри, називається:

- а) світ без кордонів;
- б) медіатизація;
- в) глобальне село;
- г) медіамобільність.

5) Яка функція не притаманна цифровій медіакulturі:

- а) інформативна,
- б) комунікативна,
- в) гносеологічна,
- г) превентивна.

б) Рівень, на якому відбувається опрацювання правил цифрового етикету щодо переліку необхідної мінімальної інформації, швидкості реагування на комунікацію та правила взаємодії:

- а) базовий;
- б) адміністративний;
- в) емоційний.

7) Залучення широкого кола осіб для спільного вирішення певних проблем чи втілення проєктів із застосуванням інформаційних технологій називається:

- а) краудфандінг
- б) краудсорсинг
- в) краудмаркетинг
- г) краудстрайк

8) До якого виду масової комунікації належать *блоги, контент-спільноти, спільні проєкти, соціальні мережі, віртуальні ігрові світи, віртуальні соціальні світи* _____

9) Термін «інтернет речей» увів в обіг:

- а) К. Ештон;
- б) М. Маклуен;
- в) Дж. Ліклайдер;
- г) Л. Робертс.

10) Подайте визначення поняття «цифрова етика» _____

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання навчальної дисципліни «Цифрова культура і медійний простір» використовують такі методи навчання: інформаційно-рецептивні (пояснювально-ілюстративні: лекція, розповідь, пояснення, робота з навчальною літературою); метод проблемного викладу (створення проблемних ситуацій і демонстрація шляхів їх розв'язання, проблемна бесіда з опорою на отримані під час навчання в бакалавраті знання); частково-пошукові (спільний пошук шляхів розв'язання певної проблеми у полі цифрової культури); практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи з цифрового етикету, аналізу артефактів цифрової культури тощо).

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення в навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність праці викладача. Під час викладання навчальної дисципліни «Цифрова культура і медійний простір» застосовують такі методи контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, як метод усного контролю, письмовий контроль (письмові відповіді на питання, виконання репродуктивних, творчих, пошукових тощо завдань; тестовий контроль та ін.); екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
90 – 100	Відмінно	Зараховано
74 – 89	Добре	
60 – 73	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни R дис. (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи R нр (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчальний план підготовки магістра 061 «Журналістика».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Плани лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).
7. Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання.
8. Екзаменаційні білети.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Підручник із крос-медіа / вид. І. Крецу, М. Гузун, Л. Василик. Bonn/Germany – Sibiu/Romania : Schiller Publishing House, 2015. 140 с.
2. Пушкар О. І., Грабовський Є.М. Культура цифрових медіа: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 164 с.
3. Шнайдер В., Рауе П.-Й. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / Перекл. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2014. 358 с.
4. Digital Culture: Understanding New Media / ed. by Glen Creeber, Royston Martin. Open University Press, 2008. 224 p.

Додаткова

1. Азеєв С.В. Трансмедійний сторітелінг як синергія жанрів, цифрового контенту та мультимедійних платформ. Діалог : Медіастудії. 2019. Вип. 25. С. 8–17
2. Андрійченко Ж. О, Близнюк Т. П., Майстренко О. В. Digital етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 34. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-24

3. Астаф'єв А. О. Питання розвитку цифрової культури українського соціуму: Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/pitannya-rozvitku-cifrovoi-kulturi-ukrainskogo-sociumu>
4. Гаврілова Л. Г., Воронова Н. С. Цифрова культура як феномен сучасного інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. 2018. №48. С. 21-34
5. Гаврілова Л., Топольник Я. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т. 1, №5. С.1-14
6. Захарченко А. П. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник для курсу «Підтримка сайту». Тернопіль : Крок, 2014. 198 с.
7. Інформаційна культура: навч. посібн. / за заг. ред. проф. Палехи Ю.І. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 400 с.
8. Полюга В. А. Дисципліни спеціалізації (дата-журналістика) : Методичний посібник для студентів I курсу першого (магістерського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Одеса, 2020. 34 с.
9. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика : навч. посібник. Львів : ПАІС, 2010. 246 с.
10. Прудникова О.В. Інформаційна культура: концептуальні засади та світоглядний сенс: монографія. Харків : Право, 2015. 352 с.
11. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Кер. проекту О. Піщуліна. Центр Разумкова. Київ: Вид-во «Заповіт», 2020. 274 с.
12. Bartscherer, T., Coover, R. (2011). Switching Codes: Thinking Through New Technology in the Humanities and the Arts, Chicago: University of Chicago Press.
13. Berry, D.M. (2012). Understanding Digital Humanities, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
14. Cameron, F., Kenderdine, S. (2007). Theorizing Digital Cultural Heritage: A Critical Discourse, Cambridge MA: MIT Press
15. Gere C. Digital Culture. London : Reaktion Books, 2009. 240 p.
16. Hayles, N.K. (2012). How We Think: Digital Media and Contemporary Technogenesis, Chicago: University of Chicago Press.
17. Rowles Daniel, Brown Thomas (2017) Building Digital Culture. A Practical Guide to Successful Digital Transformation. 264 p.

Інформаційні ресурси

1. Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. 2021 https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf
2. Про компоненти цифрової культури, Digitle Blog. URL: <https://digitle.wordpress.com/2016/10/04/12499875/>
3. Bloomsburg University Students (2010). 'Bloomsburg U. Undergraduate «Manifesto» on Digital Humanities', <https://4humanities.org/bloomsburg-u-undergraduate-manifesto-on-digital-humanities/>
4. Digital Humanities: Values & Methods. Northwestern University Library. URL: <https://researchguides.wcu.edu/digitalhumanities/toolsmethods>
5. Manovich L. The Language of New Media. Cambridge, 2001. http://dss-edit.com/plu/Manovich-Lev_The_Language_of_the_New_Media.pdf
6. Perkin N. What is Digital Culture? URL: <http://agilebusinessmanifesto.com/agilebusiness/what-is-digital-culture/>